

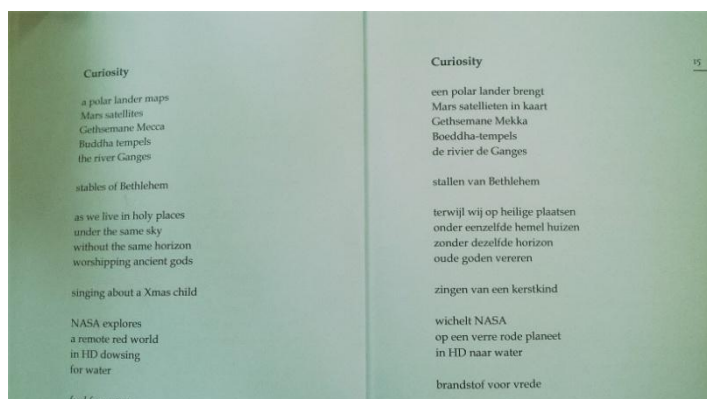
In the evening the Gze
On the Copernicus bouw
full of women in furs
On the banks of the Amazon
A chiv began to sing
Schubert's Elkönig

Hanneke Eggels

Nieuwsbrief Hanneke Eggels – december 2017

Kerstgedicht: Curiosity: in: *Nice*, Cour de Culture 2017. ISBN 9789491206092- € 17,95

Noot: Naam van de Marslander van NASA. Curiosity stond op de internationale website van de bibliotheek van het Vredespaleis, Den Haag op 12 december 2012.

Spreken in het openbaar – *Politiek en Poëzie*

via de internationale sprekersorganisatie

<https://www.speakersacademy.com/nl/spreker/hanneke-eggels/>

Here's to the ladies who lunch...

“Beste mevrouw Pia de Jong, Princeton USA, Institute of Advanced Studies, via NRC Achterpagina.

Wat lees ik uw geniale anarchie vanuit Princeton graag! Wat een herkenbare ervaring over uw lezing! En u beschrijft het fenomeen met tongue in cheek. Mag ik u mijn 'lunch met dame' voorschotelen - qua status een graadje of wat minder dan 'uw' damesclub uit Princeton, en het

educatieve perspectief lag vooral aan mijn kant, ‘mijn’ uitbundig uitgedoste vrouwen van...
lazen niet, (want met Limburgse plantjes in de weer) in de blauwe zaal van het Roermondse
Van der Valkhotel, met uitbundige kerststukjes? Mijn Literaire Salons waren
gedemocratiseerd in de Nederlandse bibliotheken maar af en toe kreeg ik een uitnodiging in
het Haagse of Leidse. Ooit was ik voor een inleiding over de landelijke stichting De Literaire
Salon zelfs gevraagd door de voorzitter van de Inner Circle van de Rotary Roermond die in
mijn huidige woonplaats Beesel mijn cursus Nobelprijswinnaars Literatuur had gevolgd. Daar
bij VanderValk was het goudgerinkel niet van de lucht. Kwam met
mijn Leidse leesbevorderingspraatje (100 leeskringen in den
lande) voor het hoofdgerecht, en werd daarna met een enveloppe op de
gang in de pauze voor ‘eregast ‘de soufflé’ getipt dat men dan daarbij
graag ‘onder ons’ wilde zijn....

Met ‘ladies who lunch’ en de Nobelprijswinnaars Literatuur is het in
Beesel eigenlijk nooit goed gekomen. Er waren 6 deelnemers,
voornamelijk flinke plantersvrouwen. Ik schreef vorig jaar een artikel
over Nobelprijzen Literatuur in onze krant NRC Handelsblad met een
analyse van mijn leeservaringen.

PS. Wel heb ik rechtstreeks via een live-recording de premiere van Norma uit the Met in NY
bij bioscoop Foroxity in Roermond gezien, en inderdaad Sondra Radvanovsky als Norma was
uitzonderlijk goed in die zware rol! Ze wist op te boksen tegen Maria Callas die ik op cd
allang had opgeborgen. En ik zag ze zitten, uw ‘ladies who lunch’....”

Vriendelijke groet,

Hanneke Eggels
Beesel Nederland

Over *Politiek en Poëzie* werd ik onlangs door Daan Borrel geïnterviewd voor een
international meeting magazine. Hieronder volgt de Nederlandse tekst in

Conference Matters Destination Holland, no. 125, 2017

Engagement – tekst: Daan Borrel

Dichter en essayist Hanneke Eggels spreekt het liefst over de belangrijke rol van poëzie in de
politiek. Ze besprak 18 jaar boeken van winnaars van de Nobelprijs voor Literatuur met
thema's als het spanningsveld tussen goed en kwaad. Haar eigen gedichten focussen zich ook
op sociale thema's als politiek, mensenrechten en vrede en vinden internationale weerklank.
Begin 2017 verscheen haar nieuwe bundel *Nice* met gedichten die zij schreef in opdracht van
het Vredespaleis.

“Als vredesdichter van het Vredespaleis hield ik lezingen voor internationaal publiek.
Regelmatig vroeg het Vredespaleis me Engelse gedichten te schrijven, bijvoorbeeld over
Hugo de Groot, een Nederlandse humanist en rechtsgeleerde die begin 17^e eeuw leefde. Dat
vond ik heel spannend: het was een prestigieus symposium met alleen maar hooggestemde
personen en geleerden vanuit heel de wereld. Met het zweet in de handen heb ik het gedicht

voorgedragen en ingeleid: zijn politieke betrokkenheid was de link met mijn eigen werk. Achteraf kreeg ik te horen dat het klonk alsof Engels mijn *native language* was.”

Wat is uw boodschap?

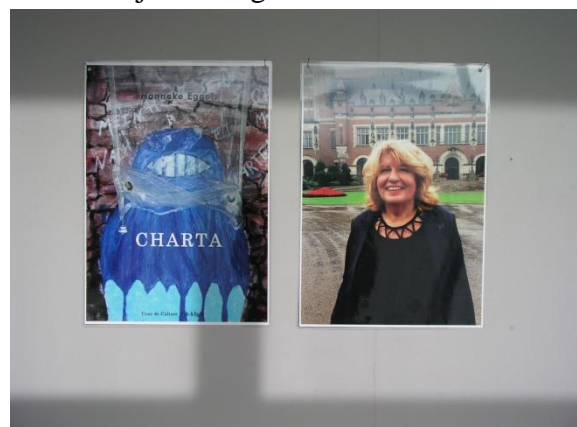
“Als ik zelf mijn onderwerp mag kiezen, spreek ik het liefst over de belangrijke rol van poëzie in de politiek. Ik ben opgevoed met debatten aan de eettafel; betrokkenheid zit in mijn bloed. Na mijn studie Nederlands en Filosofie werd mijn eigen schrijverschap al gauw geëngageerd. Ik heb ook een tijd onder de titel van ‘Peace Poet’ voor het Vredespaleis geschreven. Poëzie is zo goed te gebruiken in de politiek omdat de dichter gebruik maakt van metaforen; hij of zij kan boodschappen op een omfloerste manier zeggen. Waar Donald Trump met zijn gebaren en zijn directe woorden veel mensen tegen zich in het harnas jaagt, is poëzie veel verhullender. De toehoorder is vrijer in de interpretatie wat hij of zij hoort. Met poëzie kan een dichter een statement maken zonder dat het heftige reacties uitlokt. Dat heb ik ook geprobeerd in mijn nieuwe bundel *Nice*. Het titelgedicht gaat over de heftige aanslag vorig jaar op de Promenade des Anglais waar 85 mensen om het leven kwamen en tegelijkertijd over hoe de boulevard er in 1966 uitzag; een heel poëtisch beeld op de omslag. Een plek kan onschuldig en schuldig tegelijk zijn, iets kan goed én kwaad zijn. Dat is het spanningsveld wat poëzie mooi kan verbeelden. Het lezen van literatuur kweekt begrip en empathie voor andersdenkenden.”

Wat is uw favoriete format?

“Het liefste houd ik twintig minuten tot een half uur een inleiding over politiek en poëzie en lees ik daarna gedichten voor die deze boodschap illustreren. Bijvoorbeeld de gedichten uit mijn bundel *Sluier van Europa* uit 2002. Die laten zien hoe moeilijk het is voor Europese landen om samen te werken omdat ze allemaal ook hun nationalistische ideeën willen handhaven. Opnieuw een spanningsveld dat de poëzie goed kan verbeelden. Literatuur en poëzie zijn goede opstapjes om over brede politieke vraagstukken te discussiëren. Mijn ervaring is dat mijn boodschap altijd reacties uitlokt. Na het voorlezen van mijn gedichten ga ik het liefst in gesprek met mensen.”

Hoe maakt u contact met het publiek?

“Het liefst geef ik het publiek de ruimte om vragen te stellen. Meestal vragen mensen naar mijn inspiratiebronnen. Dan vertel ik over de stad Nice of over de Europese gedachte. Of hoe ik me kan verbeelden hoe de Marsonderzoeker ‘Curiosity’ vanaf heel hoog naar onze wereld kijkt en al die geloven met elkaar in conflict ziet gaan. Door uit te zoomen raak ik geïnspireerd; zie ik de spanningsvelden. In het nagesprek verbreedt de discussie zich vaak vanzelf naar algemene politieke onderwerpen. Mijn ideale voorbeeld is hoe dat gaat in *College Tour*, een interviewprogramma van de publieke omroep. Het format geeft uiting van betrokkenheid en de jonge mensen in het publiek stellen altijd buitengewoon verfrissende vragen die persoonlijk zijn gericht op de geïnterviewde maar daarnaast over sociale thema’s gaan. De presentator Twan Huys komt heel natuurlijk over: hij leest zijn vragen nooit van een papiertje af maar stelt vragen die opkomen tijdens het interview. Dat probeer ik ook altijd te doen: ik focus me op het publiek en probeer heel goed naar hen te luisteren en me niet vast te houden aan een script. Het hangt natuurlijk ook een beetje van de grootte van het publiek af. Ik heb wel eens lezingen gehouden

in de Beurs van Berlage voor 800 mensen. Dan is interactie niet mogelijk en probeer ik een zo sluitend mogelijk verhaal te vertellen. Maar het liefst werk ik met interactie, dan kan ik voelen dat mijn verhaal mensen raakt. Ik zie optreden ook als een show: het publiek moet geamuseerd worden door de inhoud van de conversatie. Niets ergers dan een spreker die zijn of haar tekst van papier afleest zonder te letten op de reactie van het publiek.”

Wat is uw specialiteit?

“Ik speel in op de humanistische betrokkenheid van mensen. Als kunstenaar zit ik op de huid van de tijd, ik praat niet over vormen en regels als de wereld in brand staat. Ik wil het altijd over de inhoud hebben. In Nederland is dat uitzonderlijk, mijn werk sluit niet echt aan op de Nederlandse traditie. In het buitenland slaat dit politieke engagement meer aan daarom wordt mijn werk ook veel vertaald. Naar het Russisch bijvoorbeeld.”

(Foto: Voormalige burgemeester Gert Leers, Maastricht Stadhuis, aanbidding Perzische vertaling van mijn gedicht ‘Sluier van Europa’.)

Wat vindt u een fijne locatie?

“Een locatie waar interactie mogelijk is. Alhoewel, dat zou betekenen dat mijn boodschap niet zou werken op televisie en dat zou ik toch nog wel eens willen uitproberen. Christiane Amanpour, nieuwslezer bij CNN, heeft het vermogen om op televisie heel dicht bij het publiek te blijven. Dat zou ik wel een uitdaging vinden.”

Waar kan een organisator u blij mee maken?

“Ik ben al heel blij als de organisator mijn boodschap omarmt. Als de politiek en poëzie hem ook echt aan het hart gaat. Dat is een win/win-situatie; dan gaan het publiek en ik geïnspireerd naar huis.”

De gepubliceerde Engelse tekst lees je onder de link:

https://issuu.com/het_portaal Uitgevers/docs/conference_holland_2017/46

Hoe durf je?

Als je aan tafel met een leraarsfamilie bent opgegroeid, vallen de colleges van Professor Garnt Stuiveling ‘*Spreken in het openbaar*’ aan de Universiteit van Amsterdam in 1964 in vruchtbare aarde. Zelfverzekerd illustreerde de professor de praktijk van Taalbeheersing avant

la lettre uit zijn handboek 'Moderne Welsprekendheid' in een grote collegezaal in de Oudemanhuispoort in Amsterdam. Geïnspireerd had ik handboek meteen gekocht bij de heer Postma van 'het Huis aan de drie Grachten', waar mijn vader voor de jonge studente een doorlopende boekenrekening had geopend. Waardeerde ik als eerstejaars de taalbeheersingscolleges van Stuiveling, toch twijfelde ik als *dichter* in spé hevig aan het nut van mijn studie toen ik van hem de 'Mei' van Gorter moest scanderen samen met 150 andere eerstejaars in de Lutherse Kerk.

Willem Wilmink zorgde er later voor dat dat weerhaakje verdween. Die liet in zijn werkgroep over dichter *Hendrik de Vries* in het Lambert ten Katehuis in Amsterdam een bevlogen en originele indruk achter. Het was mijn eerste kennismaking met *Close Reading*: hoe lees je een gedicht? En met het poëtische programma van het literaire tijdschrift 'Merlyn': De tekst en niets dan de tekst! De lezer heeft geen boodschap aan de persoon van de dichter...

Dertig jaar later maakte ik toevallig met de eerste vrouw van *Willem Wilmink* een barre klim in de heuvels van het Chianti Classico gebied in Italië. Zoals dat gaat, ging boven op het terras bij een chianti tóch zijn persoon over de tong.

Politiek en poëzie...Zelf schrijver worden

In 1966 richtte *Hans van Mierlo* D'66 op en als vice-praeses van het bestuur van een Amsterdamse meisjesstudentenvereniging was ik daarvan levende getuige in Krasnapolsky. Mijn politieke signatuur oefende ik na de geboorte van mijn twee zonen in het stadhuis Rotterdam onder leiding van mevrouw Thomassen-Lindt, burgemeestersvrouw (PvdA). Daarna volgden politieke scholingscursussen bij Len Rempt (VVD) om later zelf als voorzitter debatten over de Tweedekamerverkiezingen te leiden namens de Vereniging voor Vrouwenbelangen en Burgerschapskunde in Leiden. Na mijn post-doctorale opleiding Vakdidactiek aan de Universiteit Leiden gaf ik in de VWO-eindexamenklassen Nederlands en was jarenlang gecommiteerde aan het VCL in Den Haag. De school heeft bekendheid verkregen doordat de drie zonen van [koningin Beatrix](#) en [prins Claus](#) op deze school hebben gezeten. en Fons Vitae in Amsterdam, waar eerder mijn vader les gaf.

Theo van Gogh was de eerste schrijver die *mij* interviewde...Een prettig gesprek daar in Leiden!

Foto's van Maarten 't Hart en Hanneke Eggels in deze nieuwsbrief zijn door *Steye Raviez* gemaakt. Bezoek ook <http://literatuurmuseum.nl/museumbezoek/nieuws/steye-raviez>

Hanneke's levendige herinneringen aan de openbare interviews die zij voerde met:

(vanaf 1985):

1. Adri van der Heijden
2. Rutger Kopland
3. Tim Krabbé
4. Adriaan Morriën
5. Astrid Roemer
6. Renate Dorrestein
7. Pierre en Simone Dubois
8. Martin Ros
9. Herman Pieter de Boer
10. Peter van Straten
11. Maarten 't Hart
12. Josine Meijer
13. Joost Zwagerman
14. Margriet de Moor
15. Marcel Möring

16. Charlotte Mutsaers
17. Jan Fontijn
18. Frans Thomése
19. Jean van de Velde
20. Johan Polak
21. Adriaan van Dis
22. Theo van Gogh
23. Henk Bernlef
24. Abram de Swaan
25. Piet Calis
26. Alexander Munninghof
27. Theodor Holman
28. Piet Meeuse
29. Jacques Vogelaar
  30. Huib Drion
  31. Hella Haasse
  32. Herman Koch
  33. Willem Jan Otten
  34. Vonne van der Meer
  35. Helga Ruebsamen (2x)
  36. Simon Vinkenoog
  37. Ed Leeflang
  38. Jan Kal
  39. Rudy Kousbroek
  40. Fleur Bourgogne

Plaats: De Beurs van Berlage, Amsterdam; Literatuurmuseum, Den Haag; Internationale School voor Wijsbegeerte, Leusden; Bibliotheken door het hele land, Pulchri, Den Haag; De Burcht, Leiden; Reclamebureau FHV, Amstelveen.

Actueel

Zelf schrijver worden

Reve-middag in de OBA Amsterdam

Op **zaterdagmiddag 9 december 2017** vindt er in de Centrale Openbare Bibliotheek Amsterdam een speciale Gerard Reve-middag plaats. Koen Hilberdink, de biograaf van uitgever Johan Polak (1928-1992) wordt door Bert van Galen geïnterviewd over de complexe relatie tussen Polak en Reve. Bij uitgeverij Athenaeum -Polak & Van Gennep verschijnen o.a. *De taal der liefde*, *Het zingend hart* en *Lieve jongens*. **Daarnaast haalt dichteres Hanneke Eggels herinneringen op uit de tijd dat zij Reve begeleidde aan de Universiteit Leiden tijdens zijn gastschrijverschap en de serie lezingen *Zelf schrijver worden in de Pieterskerk in Leiden (1985)***. De middag wordt besloten met een 'reveraats' door André Degen.

Over de sprekers:

Koen Hilberdink is Neerlandicus en biograaf. In 2000 verscheen *Ik ben een vreemdeling. Ik sta apart. Een biografie van Paul Rodenko*, in 2007 gevolgd door *Hans Lodeizen : biografie*. In 2012 verscheen *Boekenmanie. De geboorte van Johan Polak als uitgever* en in dit voorjaar *J.B.W.P. Het leven van Johan Polak*.

Hanneke Eggels is Neerlandicus, dichter en oprichter van **De Literaire Salon**. Onlangs verscheen haar negende (tweetalige) poëziebundel getiteld *Nice*. In 1989 was zij gastredacteur van het speciale Bzzlletin themanummer over Gerard Reve.

Filmclub boekverfilming Nobelprijs Literatuur in Beesel

Op vrijdag 5 januari, 15.00 uur. Maximaal 15 lezers van deze nieuwsbrief kunnen zich opgeven voor de dvd-vertoning van een boekverfilming van de nieuwe Nobelprijswinnaar Literatuur *Kazuo Ishiguro*. Ik vertoon *Remains of the day* bij mij thuis in het koetshuis van kasteel Nieuwenbroeck in Beesel. Toegang vrij, een bijdrage wordt op prijs gesteld.

Literatuurmuseum – Archivering televisieprogramma De Literaire Salon

Foto: Museum voor Beeld en Geluid, Mediapark Hilversum.

Literatuur op Televisie in 1993. De Literaire Salon op tv was in opzet en pilot een onafhankelijk educatief, niet commercieel – door mij bedacht literatuurprogramma. De Literaire Salon was de beoogde en door het Benelux Merkenbureau beschermde naam en de stukken heeft het

Literatuurmuseum als schenking in Beesel opgehaald. Die bevatten: de inhoud van het televisieprogramma over zes kopstukken uit de Nederlandse Literatuur (o.a. Menno Ter Braak). De correspondentie met de NOS over de naamsbescherming De Literaire Salon, de correspondentie met de NOS-3, met de regisseuse Eline Flipse van het tv-programma. Er waren vergevorderde besprekingen met de regisseuse en de zendtijdcoördinator.

Als presentator zou ik 'Hier is....Adriaan van Dis' gaan opvolgen. Door zendtijdinkrimping van NOS Cultuur op NPO3 sneuvelde ons vergevorderd pilotproject, zoals zoveel fraais in de Nederlandse cultuur. De Literaire Salon op televisie ging niet door. Enfin: De heren Michael Zeeman en Maarten 't Hart vulden met hun boekencauserie later het beeldscherm. De redactie van 'Zeeman met boeken' vroeg mij nog om het adressenbestand van De Literaire Salon, maar zover ging mijn vrouwelijke goedertierenheid als 'muze' niet.... Dat alles is nu gearchiveerd door het Literatuurmuseum in Den Haag. Wetenschappers, leeskringen, 'women who lunch' en andere geïnteresseerde betrokkenen kunnen het in de studiezaal inzien.

KB

Bericht van de Koninklijke Bibliotheek - Archivering website

In het kader van het initiatief van de Koninklijke Bibliotheek (KB) om een selectie van Nederlandse websites te bewaren voor toekomstig onderzoek, willen wij ook uw website archiveren en voor de lange termijn bewaren. Het gaat om de website en eventuele bijbehorende subdomeinen die toegankelijk zijn via de volgende URL(s):

<http://www.eggels.com/>